

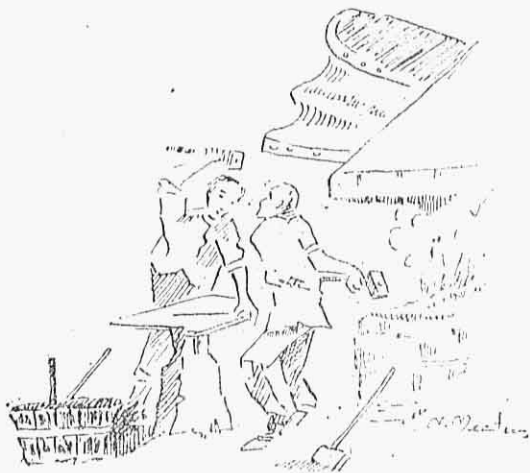
Ο ΜΑΝΤΑΚΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Α'

αράμερα στὸ χωριὸ ἦσαν τὰ χαλκιάδικα. Νύχτα πρωὶ ἴσαμε τὸ βασίλεμα βρόνταγε τὸ σφυρὶ σταμόνι κι ἄκου-γιόταν μακρὰ μπάμ-μπίμ, μπάμ-μπίμ..... Σπιθολόγαγε τὸ σίδηρο πὺν τὸ σφυροκοποῦσαν κατα-κόκκινο μὲ τὴ βαρεια, κ' ἡ χρυσὴ βροχὴ σπίδιζε στὶς δερμάτινες ποδιῆς κι ἔπερτε στὸν κάδο μὲ τὸ νερὸ

Εἰκὼν 1.

πὺν σβένουν τὸ σφυροκοπημένο σίδηρο. Φούσκωνε καὶ τὸ φουσερὸ κι ἄναβαν τὰ κάρβουνα καὶ πέταγαν κόκκινη φλόγα.

Ἦταν χειμῶνας... Δεκέμβρης μῆνας. Ὁ βοριᾶς φυσοῦσε ἄγριος... Ἡ θάλασσα μακρὰ στὰ Βούρλα βόγγαγε...

Στὰ χαλκιᾶδικα δούλευε κι' ὁ Μάντακας πού εἶχε ἀνοίξει τώρα κοντὰ τὰργαστηρι του.

Ἀπὸ τὶς τρεῖς τὸ πρῶτὸ πάγαινε στὸ γύφτικο... Μοναχός

Εἰκὼν 2.

του τράβαγε τὸ σκοινὶ τοῦ φουσεροῦ, μοναχός του σφυροκόπαγε τὸ σίδερο τὸ κόκκινο μὲ τὴ βαρεῖα ἀπάνω στὰ μόνι γιὰ νὰ ποτελειώσῃ τὴν ἄξινα.

Σὰν εἶχε πολλὰ παραγγελιῆς καὶ δὲν πρόφταινε νὰ κεφαλῶσῃ τὴ δουλειὰ καὶ κοντοζύγωνε τὸ Σαββατόβραδο καὶ θὰ ἔρχονταν οἱ πελάτες του νὰ πάρουν τὶς ἄξινες,

παράγγελε και στο συντεχνίτη του το μαστρο-Λιατσή νάρθη νά τοῦ δώσει ένα χέρι....

Ὁ μαστρο-Λιατσής δὲν εἶχε ἀργαστήρι. Χρόνια τώρα δὲ δούλευε πιά.

Σὰν πέθανε ἡ γυναῖκα του κι' ἔμεινε μονάχος κι' ἀκληρος ἀπαράτησε και τὴ δουλειά. Μονάχα στοῦ Μάντακα τὰργαστήρι δούλευε κάπου κάπου γιατί ἦτανε τσιράκι του και

Εἰκὼν 3.

τὰγάπαγε ποὺ ἦτανε νιὸς ἀκόμα κι' εἶχε ζῆλο στὴ δουλειά.

Αὐτὸς μαστορής του ἦτανε, ἀπὸ μικρὸ παιδὶ τὸν πῆρε στοὺ γύφτικὸ του και τοῦμαθε τὴν τέχνη του.

Ἦταν κι' ἀξιοπαλληκάρι ὁ Μάντακας· ὁμορφος ὄχι, μὰ τὸ ἀνάβλεμμά του εἶχε καλωσύνη.

Μὲ καιρὸ ποὺ ἀνοιξε τὰργαστήρι του και δούλευε γερά, παντρεύτηκε και πῆρε τὴν ὁμορφη Πανάγιο τῆς Θειά-Κα-

ρούμπαινας, τῆς χήρας... Μονάκριβη ἦταν ἡ Πανάγιω, χαϊδεμένη, κι' ἀπ' τὰ χάρδια τὰ πολλὰ κόντευε καὶ τὸ μυαλό της νὰ πάρει ἀέρα...

Τὸν ἀέρα τῆς θάλασσας ποὺ φυσοῦσε καθαρός.

Στὸ χωριὸ ποὺ ἦτανε γρήγορα θάπλεκε τὸ δίχτυ της μὲ κἀνα ψαρὰ ποῦχαν τὶς καλύβες τους στὰ Βοῦρλα. Κι' ὅταν ὁ καιρὸς ἦταν βολικὸς καὶ πιάνανε ψάρια, γεμίζανε τὶς κόφρες τους μὲ μπαρμποῦνια, μὲ λεθρίνια, μὲ μαρίδες κι' ὅ τι ἄλλο ψαρικὸ ἦτανε καὶ παίρνανε τὴ βόλτα τους στὸ χωριὸ γιὰ νὰ τὰ πουλήσουν.

Ἔτσι καθὼς ἦσαντε κατακόκκινοι ἀπὸ τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς θάλασσας, μὲ τὰ κατάλευκα μπράτσα τους καὶ μὲ τὰ πόδια τους τὰ κατακάθαρα, πέρναγαν κι' ἀπ' τὸ σπῆτι τῆς Θειά-Καρούμπαινας καὶ τραγούδαγαν γλυκά:

Πάρτε κορίτσια ἔμορφα τῆς θάλασσας τὰ ψάρια,
μπαρμποῦνια καὶ λεθρίνια σουπιές καὶ καλαμάρια.

Ἡ Πανάγιω τοὺς ἔβλεπε καὶ τοὺς λιγούρευε καὶ πάντα τῆς ἄρεγε νάγοράσει κἀνα λεθρίνι..

Γλυχομίλητη καὶ πεταχτὴ καθὼς ἦτανε, διάλεγε τὸ καλύτερο λεθρίνι, μὰ κ' οἱ ψαράδες μόνο ποὺ δὲν τὴν καταπίνανε μὲ τὰ μάτια τους καὶ τῆς δίνανε καὶ κἀνα μπαρμποῦνι γιὰ χάρι.

Τᾶβλεπε αὐτὰ ἡ Θειά-Καρούμπαινα καὶ φοβόταν μὴν ξεμυαλήσει τὴν κόρη της κἀνας ψαρᾶς ἀπὸ κείνους ποὺ ἐρχόσαντε στὸ χωριὸ ἀπὸ μακρὰ καὶ μόνο νὰ ξεχειμονιάσουν μένανε λίγους μῆνες, γιὰ τὸ λιμάνι τοῦ χωριοῦ ἦτανε δαχτυλίδι, ὕστερα φεύγανε καὶ πηγαίνανε μακρὰ στὴ Μπαρμπαριά γιὰ σφουγγάρια.

Τᾶβλεπε αὐτὰ ἡ Θειά-Καρούμπαινα ποὺ γέρασε πιὰ κι' ἔβλεπε πὼς λίγα ἦσαν τὰ κόλλυβά της καὶ γι' αὐτὸ φρόντισε καὶ τὴν πάντρεψε μικρὴ τὴν Πανάγιω της... Τὴν ἔδωσε στὸ Μάντακα ποὺ ἦταν νοικοκύρης κ' εἶχε τὰ χέρια του χρυσά...

Τεχνίτης ἄνθρωπος μὲ τὰργαστῆρι του...

— Δόξα νάχει ὁ Θεός, ἔλεγε ἡ Θειά-Καρούμπαινα, πρόφτασα καὶ πάντρεψα τὸ κορίτσι μου... τώρα ἄς πεθάνω.. Καὶ σὰ νάχε τὴ χάρι τοῦ Συμεὼν ποὺ εἶπε: «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποτα ἐν εἰρήνῃ...» πέθανε κι' αὐτὴ φχαριστημένη μόλις πάντρεψε τὸ κορίτσι της...

Ὁ Μάντακας λάτρειε τὴν Πανάγιω. Ὅλα τὰ καλὰ τῆς τᾶγε στὸ σπίτι..

Τὸ γιῶμα πετιόταν μὲ τὴν δερμάτινη τὴν ποδιὰ κατάμαυρος ἀπὸ τὴ δουλειὰ γιὰ νὰ κάτσει καὶ νὰ φάγει τὸ φαγὶ του μὲ τὴν Πανάγιω του.

Ποτὲ δὲν ἔκατσε στὰργαστῆρι του τὸ γιῶμα καθὼς κάνανε οἱ ἄλλοι συντεχνίτες του.

Καὶ τὸ βασιλεῖμα πάλι σὰν ἐσκόλαγε ἀπὸ τὴ δουλειὰ κρέμαγε τὴ ποδιὰ στὸ στύλο, πάγαινε καὶ στὸν κάδο ποὺ σβέθουν τὰ σίδηρα καὶ νίβονταν. Ἐκλειγε τὰργαστῆρι του, καὶ στὸ σπίτι.

Καῦμὸ τᾶχε ὁ μαστρο-Λιατοῆς ποὺ δὲν ἐπήγαινε καὶ μιὰ φορὰ μαζί, μὲ τὸ σκόλαμα, νὰ πιοῦν ἕνα ρακὶ στὸ μαγαζὶ.

— Ὅχι, ἔλεγε ὁ Μάντακας, θὰ πάω στὸ σπίτι μου.... Ἡ Πανάγιω εἶναι μονάχη καὶ μὲ περιμένει. Ἔτσι ἄφινε τὸ μαστρο-Λιατοῆ νὰ πάει μονάχος του στὸ μαγαζὶ νὰ πιεῖ τὸ ρακὶ του.

Σὰν ἔβλεπε στὸ σπίτι τὴν ὁμορφή τὴν γυναῖκα νὰ φέρνει γύρα, νὰ στρώνει τὸ σουφρά, νὰ φέρνει τὸ μαγεῖρεμα, ἀναγάλλιαζε ἡ καρδιά του.

Ἡ Πανάγιω, πεταχτοῦλα καθὼς ἦτανε, μελαχρινὴ καὶ νόστιμη, ἕνα μονάχα παράπονο εἶχε, μὰ δὲν τᾶλεγε πουθενά. «Ἄχ!... ἔλεγε μέσα της... ἀνάθεμα τὴν τέχνη ποὺ διάλεξε ὁ ἄντρας μου... γύφτος, μὰ σωστός γύφτος!.. νάρχεται κατάμαυρος σὰν ἀράπης!... τὰ χέρια μου πέσανε νὰ τὸν πλένω κι' ὄλο ἄπλυτος εἶναι... μὰ καὶ τὸ χειρότερο;... τὸ χειρότερο εἶνε ποὺ σηκώνεται νύχτα... ἀπὸ τίς τρεῖς καὶ πάει στὰργαστῆρι, στὸ γύφτικο! Ἐμένα ποὺ μὰφίνει;.. ἴσαμε ποὺ νὰ φωτίσει ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα δέρνομμαι σὰ ροῦχα μου μονάχη!..»

Αὐτὰ ἔλεγε ἡ Πανάγιω, γιατί κι' ὁ πειρασμὸς δὲν τὴν ἄφινε!. Ὁ νοῦς της στὸ κακὸ ἐπάγαινε!. Ποιὸς ξέρει;.. Ἴσως ὁ νοῦς της πάγαινε στοὺς ψαράδες!.. μπορεῖ.. Ὁ Σατανᾶς, ὄξαποδῶ, ἔχει πολλὰ ποδάρια!.

B'

—Μαστρο-Λιατοῖ, εἶπε ὁ Μάντακας, αὔριο θάρθεις νὰ μοῦ δώσεις ἓνα χέρι; εἶναι Σάββατο,.. Οἱ πελάτες μου θάρθουν,.. Θέλουν τὶς ἀξίνες... Θάρθεις τὸ λοιπὸν νὰ μοῦ δώσεις ἓνα χέρι; μὰ νᾶναι πρωῖ, γιατί εἶναι δουλειά...

—Θάρθω, εἶπε ὁ μαστρο-Λιατοῖς.. Ὑστερὰ σὰ νὰ μετανοίωσες, ξύστηκε στὸ σβέροκο του καὶ φράνηκε νὰ συλλογιέται.

—Χμ.. ξέρω κι' ἐγώ, εἶπε πάλι,.. Ὁ καιρὸς εἶνε λωβός... χεϊμῶνας... ἀέρας φυσάει... κρού κάνει,.. ξέρω κι' ἐγώ;!

—Κάνε ὅπως κάνεις, εἶπε ὁ Μάντακας, εἶναι δουλειά... Οἱ πελάτες θέλουν τὶς ἀξίνες.

—Καλά, τὸ λοιπὸν, μούγγρισε ὁ μαστρο-Λιατοῖς καὶ σιάχνοντας τὸ σκουφο του ἔκλεισε πίσω του τὴ πόρτα τᾶρ-γαστηριοῦ καὶ πῆγε στὸ καλύβι του. Ἐφαγε κι' ἔπεσε στὰ ρούχα του..

Νύχτα ἦτανε, Ὁξω βόγγαγε ἡ θάλασσα μακρὰ στὰ Βοῦρλα.. Κάπου κάπου ἔρρινε καὶ καμμιὰ βροχούλα, μὰ λιγοστὴ μὲ χοντρὲς ψυχάλες... κι' ὁ ἀέρας φύσαγε δυνατὸς... νοτιᾶς!.

Ὁ μαστρο-Λιατοῖς ἀποκοιμήθηκε καὶ στὴν ὥρα του ξύπνησε πάλι.. Ὁ ἀέρας ὄξω ξακολούθαγε δυνατὸς... κάπου κάπου ἀστραφτε καὶ φώταγε τὸ καλύβι του ποὺ ἦτανε μὲ ράπι στεγασμένο!.. Τοῦ ἦρθε πάλι νὰ κοιμηθῆ καὶ γύρισε στ'ἄλλο πλάι... Τὸν πῆρε λιγάκι. Μὰ σὰν ἀκούστηκαν τὰ σφυροκοπήματα πέρα στὰ γύφτικα, δὲν κρατήθηκε.. Ἄς σηκωθῶ, εἶπε,.. Πῆρε τὰ παπούτσια του, φόρεσε τὸ σκουφο του καὶ βγήκε ὄξω.. Ἐνας ἀέρας ζεστός τὸν χτύπησε στὸ πρόσωπο... Νοτιᾶς, εἶπε, καὶ προχώρησε.

Ἦταν σκοτάδι πίσσα. Οἱ δρόμοι λασπεροί. Περπάταγε

ἀκουμπώντας τὸ χέρι του στὶς μάντρες τῶν σπιτιῶν, γιατί δὲν ἔβλεπε μπροστά του... Τὸ σκοτάδι ἦταν βαθύ.. Σταματοῦσε τὸ βῆμα του καὶ περίμενε νὰστράψει, γιὰ νὰ ἰδεῖ ποῦ πάει..

Εἶχε φτάσει στὴ γωνιά ποὺ σταυρώνανε οἱ δρόμοι, ὁ ἕνας κατὰ τὴ θάλασσα, ὁ ἄλλος στὰ γύφτικα. Περίμενε... Δὲν ἤξερε καλὰ ποῦ βρίσκεται.. "Ἄξαφνα ἄστραψε δυνατὰ κι' ἀπ' τὴ λάμψη κατάλαβε πὼς βρίσκεται κοντὰ στὴν ὀξώπορτα τοῦ Μάντακα.

Τὴ στιγμή αὐτὴ ἀνοῖξε τὴν ὀξώπορτα ἕνας κοντόχοντρος ἄνθρωπος.. κλείδωσε ἀπ' ἔξω μὲ τὸ κλειδί καὶ τράβηξε κατὰ τὴ θάλασσα...

"Ὁ μαστρο-Λιατοῆς στὴ λάμψη τῆς ἀστραπῆς τὸν εἶδε, μὰ δὲν τοῦ φάνηκε πὼς ἦτανε ὁ Μάντακας..

—Μωρέ... ποιὸς εἶν' αὐτός; εἶπε καὶ φάνηκε σὰ νὰ τρόμαξε.. κοντόχοντρος!. Ὁ Μάντακας δὲν εἶναι κοντόχοντρος! εἶνε φιλόλιγνος!..

Τοῦρθε νὰ τοῦ μιλήσει, μὰ τὸ μετάνιωσε πάλι.. Σὰ νὰ ὑποπτεύτηκε... Γιὰ νὰ ἰδοῦμε, εἶπε, ποῦ θὰ πάει;

"Ὁ ἄνθρωπος τράβηξε κατὰ τὴ θάλασσα...

"Ὁ μαστρο-Λιατοῆς πῆρε τὸ κατόπι κι' ἀκολουθώντας ἔλεγε μὰπορία: Μυστήριο!. ποιὸς εἶνε αὐτὸς ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Μάντακα τέτοια ὥρα;.. ὁ Μάντακας δὲν εἶναι,.. κι' ἂν ἦταν, δὲν θὰ πάγαινε κατὰ τὴ θάλασσα.. αὐτὸς στὰργαστήρι του θὰ πάγαινε...

"Ἐλεγε κι' ὄλο ἀπόκοντα τὸν ζύγωνε γιὰ νὰ ἰδεῖ ποῦ θὰ φτάσει!.

"Ἐνα ἄστραμα φώτισε τὸ δρόμο. Ὁ ἄνθρωπος γύρισε πίσω νὰ ἰδεῖ, σὰ νὰ ὑποπτεύτηκε πὼς κάποιος τὸν παίρνει ἀπὸ πίσω. Ὁ μαστρο-Λιατοῆς σιάνηκε ἀκουμπισμένος σὲ μιὰ χαμηλὴ μάντρα... "Υστερα πάλι ἀκολούθησε τὸ δρόμο μὲ προσοχὴ νὰ μὴ τὸν δεῖ ὁ ἄνθρωπος.. Βγῆκαν πέρα στὰ Βοῦρλα. Ὁ μαστρο-Λιατοῆς δὲν μποροῦσε πιά νὰ κρυφτεῖ, γιατί δὲν ἦτανε σπῆτια. Τότε στάθηκε ὀρθὸς κι' ἀκίνητος κι' ἀκολουθαγε τὸν ἄγνωστο μὲ τὸ μάτι μονάχα.. Δυὸ σκυλιὰ φανήμανε πέρα πέρα κι' ἀληχτοῦσαν..

Ὁ ἄνθρωπος φοβήθηκε τὰ σκυλιά, ἔτρεξε καὶ χώθηκε σὲ μιὰ ψαράδικη καλύβα. Ὁ μαστρο-Λιατσῆς ἔμεινε συλλογισμένος.. Μιὰ ὑποψία τὸν ἔτρωγε, μὰ δὲν ἤθελε νὰ πιστέψει.

— "Ἄν ἦταν κάνας φίλος τοῦ σπιτιοῦ, ἔλεγε, δὲ θὰ κλείδωνε ἀπ' ὄξω τὴν πόρτα μὲ τὸ κλειδί!. Τὸ λοιπὸν ποιὸς εἶναι; Δὲ γίνεται ἄνθρωπος τοῦ σπιτιοῦ εἶναι! μὰ στὸ σπίτι τοῦ Μάντακα, ἔλεγε πάλι σὰ νὰ μετάνοιωνε γιὰ τὴν ὑποψία του, δυὸ ἄνθρωποι κατοικοῦν, ὁ Μάντακας κι' ἡ γυναῖκα του!.

Ὑστερα συλλογισμένος ἔξυσε τὸ σβέροκο του, ἔσαξε τὸ

Εἰκὼν 4.

σκοῦφο του, ἔβαλε τὸ δάχτυλο στὸ μελίγγι καὶ μίλησε δυνατὰ τώρα σὰ νὰ τὸ βρῆκε:

— "Ἄ... φώναξε, ... ἡ μουρλο-Πανάγιω θάναι!., ντύθηκε ἀντρίκια, γιὰ νὰ μὴν τὴν καταλάβουν... Θυμήθηκε τοὺς ψαράδες καὶ πῆγε νὰ τοὺς βρεῖ στὸ καλύβι τους τώρα ποὺ ὁ δόλιος ὁ Μάντακας δουλεύει καὶ σφυροκοπανάει τὸ σίδερο!.. Σκέφτηκε πάλι λίγο καὶ ξακολούθησε νὰ μονολογεῖ!... Θὰ πάω στὰργαστῆρι, εἶπε καὶ θὰ ἰδῶ τί θάπογένει!..

Πῆρε τὴν ἀπόφαση αὐτὴ ὁ μαστρο-Λιατσῆς καὶ βιάστηκε νὰ πάει στὰργαστῆρι τοῦ Μάντακα...

Γ'

— Ὠρα καλή, Μάντακα...

— Καλὸς τὸ μαστρο-Λιατσῆ, κάτι ἀργὰ ξύπνησες... Δὲν σοῦ τῶπα πὼς εἶναι δουλειά;

— Ἀργησα.. μὰ.. ἔκοψε τὴ μιλιὰ του κι ἔμεινε συλλογισμένος.

— Ἐλα γειάσου, εἶπε ὁ Μάντακας καὶ βγάνοντας μὲ τὴ σιδεροτσιμπίδα τὸ σίδηρο ἀπὸ τὴ φωτιά, πῆρε τὸ σφυρὶ καὶ σφυροκοπήσανε... Τὸ ἀναμμένο σίδηρο σπίδιζε γύρω στὰ κεφάλια τους...

— Μὴ βαρᾶς ἄλλο, εἶπε ὁ Μάντακας καὶ τὸ σφυροκόπησε μονάχος του...

Τὸ σίδηρο κρύωσε καὶ τόβαλε πάλι στὴ φωτιά.

— Ἐλα γειά σου, εἶπε πάλι ὁ Μάντακας, πάρ' τὰ χέρια σου, τράβα τὸ σκοινὶ τοῦ φνυσεροῦ... τί συλλογιέσαι;... σοῦ τῶπα, εἶναι δουλειά... μὰ ὦρα τώρα δουλεύω, ... περιμένω, μὰ ἐσὺ ἀποκοιμήθηκες!..

— Δὲν ἀποκοιμήθηκα... ἀπὸ τὴ θάλασσα ἔρχομαι... ἀπὸ τὰ Βοῦρλα!..

— Μυστήριο!.. τί πῆγες νὰ κάνεις στὰ Βοῦρλα; ἔχασες τὴ στράτα;.. γιὰ ἀποκοιμήθηκες ὀρθός;!..

— Δὲν ἀποκοιμήθηκα!.. γιὰ τὸ μυστήριο πῆγα...

Στάθηκε λίγο, γιὰτὶ κόμπιασε ὁ λόγος του καὶ δυσκολευότανε νὰ βγεῖ!.. Μὰ ἀκόμα ἔμεινε μυστήριο, πρόσθεσε, καὶ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω... Ὁ μαστρο-Λιατσῆς θέλησε ἴσως νὰ προχωρέσει καὶ νὰ πεῖ τὸ μυστήριο, ἀλλὰ τὸν πρόλαβε ὁ Μάντακας.

— Ἐδῶ ναι τὸ μυστήριο, εἶπε πάρ' τὰ χέρια σου νὰ τελειώσουμε τὴ δουλειά...

— Καλή ναι ἡ δουλειά, μὰ καὶ τὸ μυστήριο νὰ μὴν τὰφίσομε, γιὰτὶ περνάει ἡ ὦρα...

— Δὲ σὲ καταλαβαίνω, εἶπε ὁ Μάντακας, κι' ἔβγαλε ἀπὸ τὴ φωτιά τὸ ἀναμμένο σίδηρο ἑτοιμὸς νὰ τὸ δουλέψει..

— Στάσου, εἶπε, ὁ μαστρο-Λιατσῆς, θέλεις νὰ σοῦ πῶ τὸ μυστήριο; νά, σοῦ τὸ λέω...

Ὁ Μάντακας τὸν κύτταξε καλὰ στὸ μουντζουρωμένο πρό-

σωπο και στάθηκε ἀκουμπώντας τὸ σφυρὶ στὰ μόνι... Λέγε τὸ λοιπὸν εἶπε.

—Σηκώθηκα νὰ ρηθῶ... ὄξω σκοιάδι πίσσα... και μάσαγε τὰ λόγια του ὁ μαστρο-Λιατοῆς. Τὸ ἄστρομα μοῦ φώταγε μονάχα, γιὰ νὰ ἰδῶ ποῦ πάγαινα... Ἔφτασα στὸ

Εἰκὼν 5.

σπίτι σου, ... στάθηκα κοντὰ στὴν ὀξώπορτα, γιατί δὲν ἔβλεπα... Τότες μοῦ φάνηκε πὼς ἡ πόρτα ἀνοιξε... εἶμαι ἔτοιμος νὰ σοῦ μιλήσω... εἶπα πὼς ἦσουνα σύ... ἓνα ἄστρομα φώτησε τὸ δρόμο, εἶδα και βγήκε ἀπὸ μέσα ἓνας κοντόχοντρος ... κλείδωσε ἀπ' ὄξω μὲ τὸ κλειδί,

σάν να ήτανε νοικοκύρης και τράβηξε κατά τὰ Βούρλα . . .

Ὁ Μάντακας κέρωσε... ἡ μιλιὰ του πιάστηκε... ἴδρωτας κρύος ἔβρεχε τὸ μαυρισμένο ἀπὸ τὴ δουλειὰ πρόσωπό του... τὸ σαγῶνι του ἔτρεμε... ὕστερα κι' ὄλο τὸ σῶμα!.

—Τί λὲς μαστρο-Λιατοῦ; τραύλισε, ... μίλα καλά!., μπᾶς κι' ὄνειρεύεσαι;.. ποιὸς βγήκε ἀπὸ τὸ σπίτι μου; Μίλαγε μὰ ἡ γλῶσσα του ἔτρεμε κ' ἡ λαλιά του φαινότανε παραλάλημα!..

—Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστήριο... σοῦ λέω κι' ἐγώ... τὸν πῆρα ἀπὸ κοντά... ἔφτασε στὰ Βούρλα και μπῆκε στὴν καλύβα τοῦ ψαρᾶ... τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου..., μόνο πᾶμε!

—Ποῦ νὰ πᾶμε, μαστρο-Λιατοῦ; εἶπε μὲ μισὴ φωνὴ ὁ Μάντακας.

—Νὰ πᾶμε νὰ ξεδιαλύνουμε τὸ μυστήριο, μὰ κάνε γρήγορα, ἂν ἀγαπᾶς γιατί περνάει ἡ ὥρα και τὸ μυστήριο μπορεῖ νὰ μείνει μυστήριο...

Ἡ βαρειά ἔπεσε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Μάντακα και τὸ σίδερο σβύστηκε ἀπάνω στὰμόνι κι' ἔμεινε ἀδούλευτο...

—Ἔλα πάρ' τὰ πόδια σου, εἶπε τώρα ὁ μαστρο-Λιατοῦς και τράβηξε ὄξω τὸ Μάντακα ἀπὸ τὸ χέρι. Ἐκλείσε και τὴν πόρτα τὰργαστηριοῦ και βρεθῆκανε στὸ σκοτάδι, στὸ δρόμο.

Ὁ Μάντακας φαινόταν σάν παράλυτος ἀπὸ τὸ κακὸ και τὸν ἔσουρνε ὅπου ἤθελε τώρα ὁ μαστρο-Λιατοῦς. Ἐνα ἄστρομα φώτισε τὸ δρόμο και τὸ πρόσωπο τοῦ Μάντακα φάνηκε παραμορφωμένο.. Ἦταν σάν νεκρός.. Ἔτσι σάν τὸν εἶδε ὁ Μαστρο-Λιατοῦς:

—Ἔλα μὴν τὰ χάνεις, τοῦ εἶπε, ὕστερα σιγανὰ πρόσταξε: Πᾶμε τώρα πρώτα στὸ σπίτι νὰ ἴδοῦμε κ' ὕστερα πᾶμε ἄλλοῦ...

Ὁ Μάντακας ἀκολούθαγε τὸ μαστρο-Λιατοῦ ἀμίλητος πιά. Πήγανε στὸ σπίτι, .. ἡ ὀξώπορτα κλειδαμένη ἀπ' ὄξω...

—Φώναξε νὰ βγεῖ ὄξω ἡ γυναίκα σου, εἶπε ὁ μαστρο-Λιατοῦς..

—Ὅχι, ἀπάντησε ὁ Μάντακας, θὰ πηδήσω τὴ μάντρα και θὰ πάω μονάχος μου μέσα.

Και γιὰ μιᾶς βρέθηκε στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ. Μπῆκε

σπίτι, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἦταν ἐκεῖ... Τὸ καντήλι φώταγε ἀκόμα στὰ ἰκονίσματα... τὸ στρώμα ἀδειανό.. τὰ ρούχα μαζεμένα σὲ μιὰ γωνιά... ἡ γυναῖκα τοῦ ἔλειπε!.. Ἀπολπίστηκε! Κρύος ἰδρωτὰς ἔτρεχε ἀπὸ τὸ μουντζουρωμένο πρόσωπό του, καὶ τὰ πόδια τοῦ τρέμανε!.. Ἀπλωσε τὸ χέρι καὶ ξεκρέμασε τὸ μαχαῖρι ποῦ ἦτανε κρεμασμένο κάτω ἀπὸ τὰ ἰκονίσματα... τὸ βάλε στὴ ζώση τοῦ καὶ βγῆκε ὄξω. Πήδησε πάλι τὴ μάντρα καὶ βρέθηκε στὸ δρόμο.

—Ἔ, τί κατάλαβες; ρώτησε ὁ μαστρο-Λιατσῆς.

—Δὲν εἶναι μέσα, ἀπάντησε ὁ Μάντακας μὲ τρεμάμενη φωνή,... δὲν εἶναι μέσα!..

—Ἔ... τὸ λοιπόν, καλὰ ἔλεγα ἰώ!.. πᾶμε τώρα στὰ Βουῖρα.

Ἔνας ἀέρας δυνατὸς μὲ βροχὴ μαζὶ δροσίζει τὸ ἀναμμένο πρόσωπο τοῦ Μάντακα.

Βγῆκαν πέρα στὰ Βουῖρα... ἴσαμε ἔκει ποῦ φαινόταν ἡ ψαράδικη καλύβα. Κάτσανε καὶ παραμόνευαν... Ἦσαν ἀμίλητοι κ' οἱ δυό, γιατί ὁ καθένας εἶχε τὴ συλλογὴ του.

Πέρασε ὥρα καὶ κόντευε νὰ γλυκοχαράξει. Ἡ θάλασσα μανιασμένη κ' ὁ οὐρανὸς κατάμαυρος, ἀλλὰ τὸ χάραγμα ἔδειχνε... Τὰ κοκκόρια τοῦ χωριοῦ σὰ νὰ πήρανε τὸ σύνθημα ἀρχήνησαν ὅλα μὲ μιᾶς νὰ λαλοῦν καὶ τῶν σκυλιῶν κάπου κάπου ἀκουγίσαντε τὰ ληχτήματα.. Κρουμένοι στὰ βουῖρα εἶχαν τὰ μάτια τους κ' οἱ δυὸ καρφομένα στὴν καλύβα τοῦ ψαρά. Ἀξαφνα ἡ πόρτα τῆς καλύβας ἀνοιξε καὶ φώτισε ἀπὸ μέσα μιὰ φωτιά. Βγῆκε κ' ὁ κοντόχοντρος ἄνθρωπος ποῦ εἶχεν ἰδεῖ ὁ μαστρο-Λιατσῆς μ' ἓνα μαῦρο σκούφο στὸ κεφάλι.

—Νά... αὐτὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποῦ εἶδα καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι σου, εἶπε ὁ μαστρο-Λιατσῆς,... μὴν τοῦ μιλαῖς νὰ ἰδοῦμε ποῦ θὰ πάει...

Ὁ Μάντακας δὲν μίλησε μόνο ἔτρεμε σύσσωμα...

—Μὴν κάνεις ἔτσι, εἶπε ὁ μαστρο-Λιατσῆς, μόνο πάρε τὴν ἀπόφαση,... ἂν εἶναι ἡ γυναῖκα σου, σκότω την... καὶ βγάλε ἀπὸ πάνω σου τὴν ἀτιμία..

Ὁ ἄνθρωπος πέρασε ἀπὸ κοντὰ τους, ἀλλὰ δὲν τοὺς εἶδε..

κι' αὐτοὶ δὲν τοῦ μίλησαν... Ὑστερα προχώρησε κατὰ τὸ χωριό... Πάλι τὰ σκυλιὰ τὸν ἀλήχτησαν κι' ὁ ἄνθρωπος τὸββαλε στὰ πόδια.

—Πᾶμε τώρα κοντά, γιατί μπορεῖ νὰ μᾶς ξεφύγει, εἶπε ὁ μαστρο-Λιατσῆς κ' εὐτὺς σηκωθήκανε κ' οἱ δυὸ καὶ πῆ-

Εἰκὼν 6.

ρανε ἀπόκοντα τὸν ἄνθρωπο... ἴσαμε πὺν φτάσανε στὸ χωριὸ τὸν κοντοζυγώσανε.

Τότε εἶδανε πιά, φῶς φανερό, πὼς ὁ ἄνθρωπος ἀνοιξε τὴν ὀξώπορτα τοῦ Μάντακα καὶ μπῆκε μέσα.

Τρέξανε κι' ἀπὸ τοὺς δυὸ ὁ Μάντακας μονάχα μπῆκε στὸ σπίτι του. Ὁ μαστρο-Λιατσῆς πηγαίνοντας πάλι στὸ καλύβι του μούγγρισε: Ἄτιμη... μαχαῖρι σὲ περιμένει... ἀπὸ τὴ ζωὴ στὸ θάνατο... μαχαῖρι σουῖπρεπε.. ἄτιμη!..

Δ'

Ἡ Πανάγιω δὲν εἶχε προφτάσει καὶ καλὰ νὰ μπεῖ στὸ σπίτι της κι' ὁ Μάντακας τὴν πρόφτασε.. Βλέποντάς τον ἦ

Πανάγιω ἔλιγωσε καὶ κάθησε χάμου... Φαινόταν μικρὴ στάντριάκα ροῦχα πὺ μολογοῦσαν τὸ ἔγκλημά της...

Τὸ καντῆλι φώταγε ἀκόμα στὰ ἴκονισματα κ' ἔρριχνε στὸ σπίτι ἓνα ἀμυδρό, ἓνα τρεμάμενο φῶς.. Ὁ Μάντακας ἔβαλε τὸ βαρὺ χέρι του στὸν ὤμο της καὶ μὲ μάτι ἀγριεμένο τῆς εἶπε:

—Τέτοια ὥρα, ἀντριάκα ντυμένη στὰ Βοῦρλα... ἀκαρδη, ποῦ ἦσουνα;...

Ἐκεῖνη ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ δύο της χέρια.

—Λέγε τὸ λοιπόν, ποῦ ἦσουνα σκύλλα;... ἀπολογήσου γιατί λίγη ἀκόμα εἶνε ἡ ζωὴ σου!.. πανάλαβε ὁ Μάντακας.

Ἐκεῖνη δὲν ἀπολογιόταν, μονάχα σγουφτὴ καθὼς ἦταν καὶ μὲ κρυμμένο τὸ πρόσωπο στὰ δύο της χέρια, φαινόταν πὼς ἔκλαιγε...

Τοῦ Μάντακα ξεχείλισε τότε ἡ χολὴ καὶ πῆρε τὴ μεγάλη ἀπόφαση... Ἔβγαλε τὸ μαχαῖρι ἀπὸ τὴ ζώση καὶ τὸ σήκωσε, ἔτοιμο νὰ τὸ κατεβάσει στὶς πλάτες τῆς γυναίκας του... καὶ μὲ τὸ ζερβὶ ἀπλωμένο στὸ στήθος εἶπε: Θεέ μου συχώρεσέ με γιὰ τὸ φόνο πὺ κάνω, μὰ δὲν ἀδικῶ... Τὴ στιγμὴ αὐτὴ σήκωσε τὰ μάτια της ψηλὰ ἢ Πανάγιω καὶ μὲ τὰ δύο της χέρια ἀπλωμένα φώναξε: Ἐλεος,.. ἔλεος... ἁμαρτωλὴ εἶμαι... μὰ σὲ λίγο θὰ γίνω μάννα... δικό σου εἶναι τὸ παιδί... δικό σου!..

Ἐμεινε ἀκίνητος ὁ Μάντακας... Ἡ καρδιά του χτύπαγε δυνατά... τὸ χέρι πὺ κράταγε ψηλὰ τὸ μαχαῖρι ἔπεσε σὰν παράλυτο!.. Ὁ λόγος πὺ ἄκουσε τὸν ξαρμάτωσε!..

Τὸ καντῆλι ἔτριξε δυνατά, πέταξε δυὸ σπύδες κ' ἔσβυσε!. Γίνηκε σκοτάδι... κι' ἀπὸ τὸ σκοτάδι αὐτὸ — παράξενο πρᾶμα—φοβήθηκαν κ' οἱ δύο!..

Ε'

Στὰ γύφτικα δούλευαν οἱ χαλκιάδες... Βρόνταγε τὸ σφυρὶ στὰμόνι κι' ἀκουγιόταν μακρὰ μπάμ-μπίμ, μπάμ-μπίμ... Ὁ Μάντακας κλεισμένος στὰργαστήρι του μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰμόνι καθόταν συλλογισμένος.... Ὅλα

ἐκεῖνα τὰ σφυριά πὸν σφυροκοποῦσαν τὰ σίδηρα οἱ χαλμιάδες, τοῦ φαινόταν πὸς πέφτανε στὸ κεφάλι του!

—Γιατί δὲν τὴν ἔσφαξα; ἔλεγε μονάρχος του, γιατί δὲν τὴ σκότωσα; τώρα θὰ ἦμουνα ἥσυχος!.. καλὰ πῆρα τὴν ἀπόφαση, μὰ γιατί δὲν τὴ ξετέλεσα; Ἄχ!.. μὲ ξαρμάτωσε ὁ λόγος της!.. νὰ σκοτώσω μιὰ ἄτιμη... καλὰ... μὰ νὰ σκοτώσω καὶ τὸ παιδί μου;.. αὐτὸ δὲν γίνεται... τὸ παιδί μου

Εἰκὼν 7.

τί μοῦφταιξε;.. Αὐτὰ συλλογιόταν ὁ Μάντακας μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰ μόνι.. Ὁ ἴδρωτας ἔτρεχε κ' ἔσταγε κάτω στὸ χῶμα!

—Πρέπει λοιπὸν νὰ ζήσει; ξακολούθησε, πρέπει νὰ ζήσει γιὰ νὰ τιμάσει τὸ σπῆτι μου; ὄχι... ὄχι!.. Πρέπει νὰ ποθάνει.. ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ ζήσω πιά μαζί της.. ἔτελειώσε!.. Ἐγὼ δὲ βγαίνω ἀπὸ ὁδῶ ἂν δὲν πάρω μιὰ ἀπόφαση!

Πέρασε ἡ μέρα καὶ τὰ σφυροκοπήματα δὲν ἀκουγιόσαντε πιά... Ἡ ἀσυνήθιστη αὐτὸν ἡσυχία σὰ νὰ τὸν ξύπνησε ἀπὸ ὕπνο βαθύ... Σήκωσε τὸ κεφάλι του, σφουγγίσει μὲ τὸ χέρι του τὸ ἰδρωμένο μέτωπο καὶ εἶδε πὼς βράδιασε.. Εἶχε περάσει ὅλην τὴν ἡμέρα κλεισιμένος στὰργαστῆρι μὲ τὴν ἀγωνία αὐτὴ στὴν ψυχὴ του!

Κανεὶς δὲν ἦρθε νὰ τὸν ἰδεῖ! μὰ οὔτε κι' ὁ μαστρο-Λιατοῆς πὸν γύρισε στὸ καλύβι του καὶ κοιμήθηκε βαρεία.

Συνηθισμένος σὰν πάντα ὁ Μάντακας, πὸν ἅμα βράδιαζε ἔκλειγε τὰργαστῆρι του καὶ πάγαινε στὸ σπίτι, ἔτσι σὰν ξεχασμένος, σὰν ἀφηρημένος, χωρὶς νὰ συλλογιστεῖ τί ἔκανε καὶ ποῦ θὰ πάγαινε, βγῆκε ὄξω, τράβηξε τὴν πόρτα τὰργαστηριοῦ καὶ κλείδωσε σὰν πάντα... Κίνησε μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι του καὶ μὲ τὰ χέρια πίσω... πῆρε τὸ δρόμο γιὰ νὰ πάει στὸ σπίτι... Ἐφτασε ἴσαμ' ἐκεῖ πὸν σταυρώνει ὁ δρόμος ὁ ἓνας κατὰ τὸ σπίτι του κι' ὁ ἄλλος κατὰ τὴ θάλασσα.. Ἦταν τόσο ἀφηρημένος πὸν δὲν κατάλαβε, πὼς ἀντὶς νὰ πάρει τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ, πῆρε τὸ δρόμο κατὰ τὴ θάλασσα... Κανεὶς δὲν τὸν ἀπάντησε στὸ δρόμο!.. Ὁ ἀέρας φύσαγε δυνατός... Τὸ σκοτάδι ὅσο πῆγαινε καὶ γινόταν βαθύτερο.. Περπατώντας ἔτσι ἀπολπισμένος βρέθηκε ἀπάνω στὸ γκρεμὸ πὸν κάτω ἀπλώνεται ἡ θάλασσα. Τὰ κύματα χτυποῦσαν τὴ ρίζα τοῦ γκρεμοῦ κι' ἀφρίζαν... κι' ἀκουγιόταν δυνατὸ τὸ μούγγριμα τῆς θάλασσας... Σὰ νὰ ξύπνησε ἀπὸ ὕπνο βαθύ, ἔτριψε τὰ μάτια του καὶ εἶπε:

—Ποῦ βρίσκομαι;.. κι' ἄρχισε πάλι νὰ συλλογιέται γιατί δὲν εἶχε πάρει ἀκόμα καμμιά ἀπόφαση.

—Καλὰ ἔκανα, εἶπε πὸν δὲν ἐπῆγα στὸ σπίτι!.. γιὰ μένα πιά τὸ σπίτι δὲν ὑπάρχει... μολύθηκε,.. χάλασε,.. γκρεμίστηκε!..

Ἔτσι ὀρθὸς καθὼς ἦτανε κύτταξε κάτω μὲ μάτι θολὸ... Ὁ νοῦς του στρηφογύριζε,.. ἔχασε τὴν ἰσορροπία κ' ἔπεσε στὴ θάλασσα!..

Ἐνα κῆμα λευκὸ σὰ σάβανο τύλιξε τὸ σῶμα του...